

قوانین و مقررات شورای اسلامی شهر

قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری

جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵

قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری

جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- عناصر تقسیمات کشوری عبارتند از: روستا، دهستان، شهر، بخش، شهرستان و استان.

ماده ۲- روستا واحد مبداء تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط زیستی (وضع طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی) همگن بوده که با حوزه و قلمرو معین ثبتي یا عرفی مستقل که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا صد نفر اعم از متمرکز یا پراکنده در آنجا سکونت داشته باشند و اکثریت ساکنان دائمی آن به طور مستقیم یا غیرمستقیم به یکی از فعالیت‌های کشاورزی، دامداری، باغداری به طور اعم و صنایع روستایی و صید و یا ترکیبی از این فعالیت‌ها اشتغال داشته باشند و در عرف به عنوان ده، آبادی، دهکده یا قریه نامیده می‌شده است.

تبصره ۱- مزرعه نقطه جغرافیایی و محلی است کشاورزی که بنا به تعریف روستا نبوده و به دو شکل مستقل و تابع شناخته می‌شود.

تبصره ۲- مکان به نقطه‌ای اطلاق می‌شود که بنا به تعریف روستا نبوده و بیشتر محل انجام فعالیت‌های غیر کشاورزی. (کارخانه، ایستگاه، کارگاه، قهوه‌خانه و نظائر آنها) است که به دو شکل مستقل و تابع شناخته می‌شود.

تبصره ۳- مزرعه و مکان تابع در محدوده ثبتي یا عرفی روستای متبوع خود و به طور کلی از لحاظ نظام تقسیمات کشوری جزو آن محسوب می‌شود.

تبصره ۴- مزرعه و مکان مستقل دارای محدوده ثبتی یا عرفی معین و مستقل بوده و از لحاظ نظامات اداری زیر پوشش واحد تقسیماتی مربوطه حسب مورد می‌باشد.

ماده ۳- دهستان کوچکترین واحد تقسیمات کشوری است که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند روستا، مکان، مزرعه همجوار تشکیل می‌شود که از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن بوده و امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سیستم شبکه واحدی را فراهم می‌نماید.

تبصره ۱- حداقل جمعیت دهستان با در نظر گرفتن وضع پراکندگی و اقلیمی کشور به سه درجه تراکمی به شرح زیر تقسیم می‌شود.

الف- تراکم زیاد ۸۰۰۰ نفر.

ب- تراکم متوسط ۶۰۰۰ نفر.

ج- تراکم کم ۴۰۰۰ نفر.

تبصره ۲- دهستانهای موجود که از نظر وسعت، جمعیت و دسترسی دارای تراکم مطلوب بوده در قالب موجود باقی و آن تعداد از دهستانهایی که از این لحاظ نامتناسب می‌باشند از طریق تقسیم و یا ادغام تعدیل و به دهستانهای جدید تبدیل خواهند شد.

تبصره ۳- مرکز دهستان منحصراً روستایی از همان دهستان است که مناسبترین مرکز خدمات روستایی آن محدوده شناخته می‌شود.

ماده ۴- شهر: محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده و از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل، دارای سیمایی با ویژگی‌های خاص خود بوده به طوری که اکثریت ساکنان دائمی آن در مشاغل کسب، تجارت، صنعت،

کشاورزی، خدمات و فعالیتهای اداری اشتغال داشته و در زمینه خدمات شهری از خودکفایی نسبی برخوردار و کانون مبادلات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حوزه جذب و نفوذ پیرامون خود بوده و حداقل دارای ده هزار نفر جمعیت باشد.

تبصره ۱- تعیین محدوده شهری به پیشنهاد شورای شهر و تصویب وزارتین کشور و مسکن و شهرسازی خواهد بود.

تبصره ۲- محله. مجموعه ساختمانهای مسکونی و خدماتی است که از لحاظ بافت اجتماعی ساکنانش خود را اهل آن محل می‌دانند و دارای محدوده معین است حدود محله‌های شهر تابع تقسیمات شهرداری خواهد بود.

تبصره ۳- منطقه. در شهرهای بزرگ از به هم پیوستن چند محله، منطقه شهری تشکیل می‌شود.

تبصره ۴- حوزه شهری. به کلیه نقاطی اطلاق می‌شود که در داخل و خارج محدوده قانونی شهر قرار داشته و از حدود ثبتی و عرفی واحدی تبعیت کنند.

ماده ۵- بخش عشایری واحدی است از تقسیمات کشوری که با داشتن یک بخشدار سیار مسئول گرفتن خدمات و هماهنگی با ادارات مربوطه خواهد بود و عشایر در فصول مختلف در هر منطقه که اسکان می‌کنند تابع فرمانداری و استانداری همان منطقه هستند.

ماده ۶- بخش واحدی است از تقسیمات کشوری که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوست چند دهستان همجوار مشتمل بر چندین مزرعه، مکان، روستا و احياناً شهر که در آن عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی واحد همگنی را به وجود می‌آورد به

نحوی که با در نظر گرفتن تناسب، وسعت، جمعیت، ارتباطات و دسترسی و سایر موقعیت‌ها، نیل به اهداف و برنامه‌ریزی‌های دولت در جهت احیاء امکانات طبیعی و استعدادهای اجتماعی و توسعه امور رفاهی و اقتصادی آن تسهیل گردد.

تبصره ۱- حداقل جمعیت محدوده هر بخش بدون احتساب نقاط جمعیت شهری با در نظر گرفتن وضع پراکندگی و اقلیمی کشور به دو درجه تراکمی به شرح زیر تقسیم شده است.

الف- مناطق با تراکم زیاد سی هزار نفر.

ب- مناطق با تراکم متوسط ۲۰ هزار نفر.

تبصره ۲- در نقاط کم تراکم، دورافتاده، مرزی جزایری و جنگلی و کویری با توجه به کلیه شرایط اقلیمی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تا حداقل دوازده هزار نفر جمعیت با تصویب هیأت وزراء و در موارد استثنایی با تصویب مجلس، جمعیت بخش می‌تواند کمتر از میزان تعیین شده در تبصره ۱ باشد.

تبصره ۳- مرکز بخش، روستا یا شهری، از همان بخش است که مناسبترین کانون طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی آن محدوده شناخته می‌شود.

ماده ۷- شهرستان واحدی از تقسیمات کشوری است با محدوده جغرافیایی معین که از به هم پیوستن چند بخش همجوار که از نظر عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده‌اند.

تبصره ۱- حداقل جمعیت شهرستان با در نظر گرفتن وضع پراکندگی و اقلیمی کشور به دو درجه تراکمی به شرح زیر تقسیم می‌شود.

الف- تراکم زیاد ۱۲۰۰۰۰ نفر

ب- تراکم متوسط ۸۰۰۰۰ نفر.

تبصره ۲- در نقاط کم تراکم، دورافتاده، مرزی، جزائری و کویری با توجه به کلیه شرایط اقلیمی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تا حداقل ۵۰ هزار نفر با تصویب هیأت وزیران و در موارد استثنایی با تصویب مجلس شورای اسلامی می‌تواند کمتر از ۵۰ هزار نفر باشد.

تبصره ۳- مرکز شهرستان یکی از شهرهای همان شهرستان است که مناسب‌ترین کانون طبیعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی آن محدوده شناخته می‌شود.

ماده ۸- وزارت کشور موظف است ظرف مدت ۳ ماه با همکاری سازمان برنامه و بودجه و مرکز آمار درجات تراکم را تعیین و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۹- استان، واحدی از تقسیمات کشوری است با محدوده جغرافیایی معین، که از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار با توجه به موقعیتهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- وزارت کشور بنا به ضرورت می‌تواند با تصویب هیأت وزیران با انتزاع و الحاق روستاها، بخشها یا شهرستانهای مجاور، استانها را تعدیل نماید. مگر آنکه به تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد استان جدید ضروری شناخته شود. استان جدید باید حداقل یک میلیون نفر جمعیت داشته باشد.

تبصره ۲- مرکز استان یکی از شهرهای همان استان است که مناسب‌ترین کانون سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، طبیعی و اجتماعی آن استان شناخته می‌شود.

ماده ۱۰- دولت موظف است با حفظ جهات سیاسی اجتماعی هر روستا را به نزدیکترین مرکز دهستان و هر دهستان را به نزدیکترین مرکز بخش و هر بخش را به نزدیکترین مرکز شهرستان و هر شهرستان را به نزدیکترین مرکز استان منضم نماید.

ماده ۱۱- بخشها، شهرها، شهرستانها و استانهایی که فاقد شرایط مذکور در این قانون هستند با همان عنوان باقی می‌مانند، دولت موظف است حتی‌الامکان آن گونه واحدها را با شرایط مندرج در این قانون منطبق گرداند.

فصل دوم- نظام تقسیمات کشوری

ماده ۱۲- از لحاظ نظام اداری دهستان تابع بخش و بخش تابع شهرستان و شهرستان تابع استان و استان تابع تشکیلات مرکزی خواهد بود.

ماده ۱۳- هر گونه انتزاع، الحاق، تبدیل، ایجاد و ادغام و نیز تعیین و تغییر مرکزیت و تغییر نام و نامگذاری واحدهای تقسیمات کشوری، بجز استان بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده ۱۴- رعایت محدوده کلیه واحدهای تقسیماتی برای تمامی واحدها و سازمانهای اداری (اجرایی و قضایی) و نهادهای انقلاب اسلامی کشور لازم است.

تبصره ۱- نیروهای نظامی در ارتباط با دستورالعملهای شورای عالی دفاع و اجرای وظایف سازمانی خود در هر محدوده با اطلاع نماینده سیاسی دولت و شرکت سهمی راه آهن جمهوری اسلامی

ایران بنا به ماهیت وظایف در ارتباط با تقسیم بندی وظایف در ارتباط با تقسیم بندی حیطه نظارتی مناطق گمرک و ایجاد یا استقرار گمرکات وسیع در سطوح مدیریت کل یا اداره در نقاط مرزی و بانکها در خصوص تأسیس شعب در غیر مراکز دهستان از این ماده مستثنی خواهد بود.

تبصره ۲- حوزه های انتخابات مجلس شورای اسلامی حتی الامکان منطبق به محدوده شهرستانها و هر حوزه انتخاباتی متشکل از یک یا چند شهرستان خواهد بود. محدوده حوزه های انتخابات را قانون معین می کند.

تبصره ۳- وزارت کشور موظف است ظرف مدت یکسال از تاریخ تصویب این قانون لایحه قانونی محدوده حوزه های انتخاباتی را همراه با جداول و نقشه مربوطه تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

تبصره ۴- سایر موارد مستثنی شدن از شمول این ماده بنا به پیشنهاد مشترک دستگاه ذی ربط و وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران مجاز خواهد بود.

ماده ۱۵- وزارت کشور موظف است ظرف مدت ۳ ماه لایحه قانونی حدود وظایف و اختیارات مسئولین واحدهای تقسیمات کشوری را تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۱۶- وزارت کشور موظف است ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون آیین نامه های اجرایی آنرا تهیه و پس از تصویب هیأت دولت به مورد اجرا گذارد.

ماده ۱۷- دولت موظف است همزمان با تهیه آیین نامه های اجرایی آخرین آمار جمعیت کشور را تهیه و بر اساس آن این قانون را اجراء نماید.

ماده ۱۸- وزارت کشور موظف است اجراء این قانون را از نقاط دور افتاده و محروم آغاز نماید.

قانون فوق مشتمل بر هجده ماده و بیست و دو تبصره در جلسه روز چهارشنبه پانزدهم تیر ماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

**آیین نامه اجرائی قانون تعاریف و ضوابط
تقسیمات کشوری جمهوری اسلامی ایران
مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۲**

هدف

برقراری نظام مطلوب تقسیمات کشوری به منظور فراهم آوردن موجبات هماهنگی در فعالیت‌های مختلف سازمانها و مؤسسات دولتی و محلی و نهادهای انقلاب اسلامی در جهت اجرای سیاست عمومی دولت جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۱- عناصر تقسیمات کشوری بموجب ماده ۱ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری عبارتند از:

روستا، دهستان، شهر، بخش، شهرستان و استان که چگونگی شناخت هر یک از آنها مطابق قانون مربوطه و این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۲- روستای موضوع ماده ۲ قانون که به عنوان واحد پایه، اساس و بنیان تشکیل واحدهای تقسیمات کشوری می باشد واحد مبدا و اولین عنصر تقسیمات کشوری شناخته می شود.

تبصره - مزارع، مکانها و روستاهائی که فاقد میزان جمعیت و تعداد خانوار مندرج در ماده ۲ قانون هستند اجزاء تقسیمات کشوری محسوب می شوند.

ماده ۳- تشخیص و تعیین هر واحد روستائی موضوع ماده ۲ قانون و تبصره های ذیل آن با رعایت ماده ۱۳ قانون با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

تبصره ۱- ملاک تشخیص حد نصاب میزان جمعیت و خانوار روستا آمار رسمی جمعیت کشور موضوع ماده ۱۷ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری خواهد بود که تعداد آن باید بیش از ۲۰ خانوار و یا صد نفر جمعیت باشد.

تبصره ۲- در مزارع مستقل و روستاهای کمتر از ۲۰ خانوار و یا صد نفر جمعیت در صورتی که نقاط کوچک نزدیک به هم وجود داشته باشد که از مجموع آن نقاط ۲۰ خانوار و یا صد نفر بیشتر به وجود آید به عنوان یک روستا شناخته خواهد شد.

تبصره ۳- نحوه انجام امور روستاهائی که فاقد شرایط مندرج در ماده ۲ قانون و تبصره ۲ ماده ۳ این آیین نامه هستند تابع دستورالعمل تبصره ۱ ماده ۲۱ آیین نامه خواهد بود.

تبصره ۴- تعیین مرکز موضوع تبصره ۳ با در نظر گرفتن موقعیت یک نقطه از همان مجموعه با رعایت سهولت دسترسی و میزان جمعیت خواهد بود.

تبصره ۵- وزارتخانه های ذیربط موظفند نسبت به جذب تدریجی مزارع و مکانها و روستاهای کوچک و همجوار که چندان آباد نیستند و امکان خدمات رسانی و دسترسی به سهولت انجام نمی گیرد در مراکز دهستانها و یا روستاهائی که مستعد جذب و امکان دسترسی بهتری را دارند و می توانند به آبادی های بزرگ و مرفهی تبدیل شوند اقدام نمایند.

ماده ۴- محدوده دهستان که با رعایت معیارهای مندرج در ماده ۳ قانون و تبصره های ذیل آن معین گردیده کوچکترین واحد تشکیلاتی اداری، سیاسی کشور است، بطوری که روستائی واحد مبداء عنصر اصلی تشکیل دهنده آن خواهد بود.

تبصره ۱- هر دهستان وسیله دهدار اداره خواهد شد.

تبصره ۲- مرکز دهستان روستائی است که علاوه بر دارا بودن شرایط مندرج در تبصره ۳ ماده ۳ قانون با حفظ جهات سیاسی از امکانات توسعه و قابلیت جذب جمعیت و سهولت دسترسی به اکثر نقاط در محدوده دهستان از اولویت بیشتری برخوردار باشد.

تبصره ۳- در تعیین محدوده دهستان شاخص‌های اوضاع طبیعی منطقه از جمله حوزه آبریز، پستی و بلندی و آب و هوا مورد رعایت قرار خواهند گرفت.

ماده ۵- حوزه شهری موضوع تبصره ۴ از ماده ۴ قانون محدوده جغرافیائی است که علاوه بر محدوده قانونی شهر شامل مکانها و مزارع و اراضی و عوارض طبیعی بوده، به نحوی که حدود ثبتي و عرفی آن با حدود یکی از عناصر تقسیمات کشوری و احياناً مکان و مزرعه مستقل همجوار باشد.

ماده ۶- تشخیص و شناخت شهر بر اساس ضوابط و معیارهای مندرج در ماده ۴ قانون تقسیمات کشوری موکول به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران می‌باشد.

تبصره- در نقاطی که شهر شناخته می‌شود، شهرداری تأسیس می‌گردد. نحوه تأسیس و اداره امور شهرداری در محدوده قانونی شهر و سایر نقاط واقع در حوزه شهری را قانون معین می‌کند.

ماده ۷- وزارت کشور موظف است برای ایجاد بخش جدید در جهت اجراء تبصره ۱ و ۲ ماده ۶ قانون در نقاط استثنائی که در آن جمعیت محدوده در تراکم زیاد کمتر از سی هزار نفر و در تراکم متوسط کمتر از ۲۰

هزار نفر و در تراکم کم و نقاط دورافتاده مرزی، جزایری، جنگلی و کویری کمتر از ۱۲ هزار نفر باشد لایحه پیشنهادی را جهت تصویب مجلس شورای اسلامی به هیأت وزیران تسلیم نماید.

تبصره ۱- اداره امور بخش با بخشدار است.

تبصره ۲- مرکز بخش به نحوی باید تعیین گردد که علاوه بر دارا بودن شرایط مندرج در تبصره ۳ ماده ۶ قانون و حفظ جهات سیاسی از اولویت راههای ارتباطی موجود و آتی و امکانات تشکیلاتی و مبادلاتی و قابلیت توسعه و جذب جمعیت برخوردار بوده به طوری که به سهولت بتواند با اکثریت نقاط واقع در محدوده بخش از لحاظ ارتباطات دسترسی داشته باشد.

تبصره ۳- چنانچه در محدوده بخش نقطه شهری فاقد شرایط مندرج در تبصره ۳ ماده ۶ قانون باشد روستا حائز شرایط (مرکز یکی از دهستانها) به مرکزیت بخش انتخاب خواهد شد.

ماده ۸- کلیه نقاط کشور که برای ایجاد دهستان از نظر تراکم جمعیت به سه حالت مشخص شده در ایجاد بخشهای جدید نیز ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

ماده ۹- چنانچه در محدوده‌ای از به هم بستن چند دهستان که نسبت به هم دارای تراکم متفاوت هستند ایجاد واحد بخش جدید ضرورت یابد درجه تراکم سطح محدوده ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۰- شهرهایی که در محدوده جغرافیائی دهستان قرار دارند از لحاظ نظام اداری تابع بخش مربوطه خواهد بود. به استثنای شهرهای مراکز شهرستان که تابع نظام اداری شهرستان می‌باشند.

ماده ۱۱- با توجه به ماده پنج قانون هرگاه عشایر و ایلات در مسیر کوچ به اقتضای نوع زندگی و اشتغال و تحرک و گرفتن خدمات مورد نیاز در چند ماه از سال در محدوده بخش موضوع ماده ۶ قانون اقامت نمایند در مدت فوق بخش مذکور بخش عشایری نیز شناخته می‌شود.

تبصره ۱- در مدت اقامت عشایر و ایلات کوچ و در محدوده بخش بخشدار همان محل با مسئولیت و اختیارات ویژه با عنوان بخشدار سیار نیز مسئول ارائه خدمات و هماهنگی امور عشایر با ادارات و سازمانهای ذیربط خواهد بود و در غیاب وی امور عمومی بخش را قائم مقام او اداره خواهد کرد.

تبصره ۲- تشخیص و تعیین هر یک از بخشهایی که بخش عشایری نیز شناخته می‌شود با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران می‌باشد.

ماده ۱۲- چنانچه در محدوده شهرستان بیش از یک شهر وجود داشته باشد شهری که مرکز یکی از بخشهای متشکله بوده و از نظر موقعیت طبیعی و شرایط سیاسی، اجتماعی و همچنین از لحاظ مسائل اقتصادی و ارتباطات و قابلیت توسعه و جذب از اهمیت بیشتری برخوردار بوده و مناسبترین قانون شناخته شود به عنوان مرکز آن شهرستان تعیین و انتخاب خواهد شد.

ماده ۱۳- چنانچه در محدوده‌ای از بهم پیوستن چند بخش که نسبت به هم دارای تراکم متفاوت هستند ایجاد واحد شهرستان و تعیین محدوده آن ضرورت یابد درجه و حالت تراکم سطح محدوده ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۴- وزارت کشور موظف است برای ایجاد شهرستان جدید در اجرای تبصره ۲ ماده ۷ قانون در نقاط استثنائی که در آن جمعیت محدوده

در تراکم زیاد، کمتر از ۱۲۰ هزار نفر و در تراکم متوسط کمتر از ۸۰ هزار نفر و در تراکم کم و نقاط دورافتاده مرزی، جزائری، کویری کمتر از پنجاه هزار نفر باشد لایحه پیشنهادی آن را جهت تصویب مجلس شورای اسلامی به هیأت وزیران تسلیم نماید.

تبصره ۱- اداره امور شهرستان با فرماندار می باشد.

ماده ۱۵- استان بزرگترین واحد تقسیمات کشوری است که با دارا بودن شرایط مندرج در ماده ۹ قانون از مجموع آنها کشور جمهوری اسلامی ایران تشکیل شده است.

تبصره ۱- ایجاد استان جدید به پیشنهاد وزارت کشور و تأیید هیأت وزیران با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

تبصره ۲- اداره امور استان با استاندار می باشد.

ماده ۱۶- مرکز استان شهری از مراکز شهرستانهای تشکیل دهنده استان است که علاوه بر داشتن کلیه شرایط مندرج در تبصره ۲ ماده ۹ قانون محل استقرار ستاداداری و هماهنگی بوده که بنا به ضرورت عوامل اجرائی و پیگیری و سازمانهای دولتی به عنوان ستاد اجرائی می توانند بر حسب مورد و برای مدتی در هر یک از واحدهای تابعه تقسیمات کشوری مستقر و اجرای هدفها و برنامه های دولت و تصمیم گیری در محل را تسهیل نمایند.

ماده ۱۷- در اجرای مواد ۱۰ و ۱۳ قانون در مواقع انجام هرگونه انتزاع و الحاق لازم است حفظ جهات طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و دسترسی نیز رعایت گردد.

تبصره ۱- در انضمام عناصر تقسیمات کشوری به نزدیکترین مرکز واحد تقسیماتی رعایت تعادل و تناسب واحدهای تقسیمات کشوری ضروری است.

تبصره ۲- در الحاق یکی از عناصر و یا محدوده‌های تقسیمات کشور اگر آن نقطه نسبت به نزدیکترین مراکز دارای شرایط مشابه باشد رعایت مفاد ماده فوق و تبصره‌های ذیل آن تشخیص الحاق این گونه نقاط با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران می‌باشد.

ماده ۱۸- محدوده واحدهای تقسیمات کشوری که به موجب ماده ۱۱ قانون عناوین آنها باقی خواهد ماند تابع تغییراتی است که پس از اجرای تبصره یک ماده ۹ و ماده ۱۳ قانون به ترتیب از شکل‌گیری محدوده دهستانها و سایر واحدهای تقسیمات کشوری که بالنتیجه از بهم پیوستن آنها حاصل خواهد شد.

ماده ۱۹- وزارت کشور موظف است پس از اجرای قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری نسبت به بررسی و تطبیق مفاد قانون با محدوده‌های تقسیمات کشوری اقدام و نقایص و نارسائیهای احتمالی باقیمانده را مرتفع نماید.

تبصره- وزارت کشور موظف است با پیش‌نگری‌های لازم سازمان تقسیمات کشوری مناسب‌تری را ایجاد تا در هر زمان که به اقتضای سیاست دولت به تکمیل و یا تجدید نظر اساسی در تقسیمات کشوری نیاز باشد از طریق مطالعات و تحقیقات مستمر و همه جانبه طرح‌های مربوطه را تهیه و تدوین و امکان اجرای قانونی آن را فراهم نماید.

ماده ۲۰- به منظور هماهنگی و تسهیل در پیشبرد وظایف بخشداران، دهمداران مسئولان واحدهای تقسیمات کشوری در آن

دسته از محدوده شهرهایی که مرکز واحدهای تقسیمات کشوری نیستند و روستاهای موضوع ماده ۲ قانون و مکانهای مستقل همچون شهرکهای صنعتی کشاورزی- مسکونی و نظائر اینها یک نفر به عنوان رابط در آن محل تعیین که نحوه گزینش و حدود وظایف آن را وزارت کشور طی دستورالعمل جداگانه‌ای تهیه و ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۲۱- با توجه به مفاد ماده ۱۳ قانون تقسیمات کشوری تغییر نام و نام‌گذاری واحدها و عناصر و اجزاء تقسیمات کشوری و همچنین اراضی و عوارض طبیعی و جغرافیائی کشور با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

تبصره ۱- تغییر نام و نام‌گذاری سایر اماکن جغرافیائی واقع در حوزه‌های شهری و روستائی و نظائر اینها به عهده وزارت کشور است.

تبصره ۲- تشخیص تغییر نام و نام‌گذاری استانها با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده ۲۲- رعایت محدوده کلیه واحدهای تقسیماتی برای تمامی واحدها و سازمانهای اداری (اجرایی و قضائی) و نهادهای انقلاب اسلامی کشور لازم است.

ماده ۲۳- به منظور تعیین آخرین حد حوزه مأموریت و عملکرد مسئولان واحدهای تقسیمات کشور و در مناطق مرزی کشور با کشورهای همجوار (مرز زمینی، مرز دریائی) وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذیربط موظفند آخرین سوابق و اطلاعات خطوط مرزی را همراه با نقشه‌های مربوطه در اختیار وزارت کشور قرار دهند.

تبصره ۱- شورای عالی نقشه‌برداری ملزم به تهیه و تأمین هر نوع نقشه و عکس مورد نیاز وزارت کشور از طریق مراجع ذیربط می‌باشد.

تبصره ۲- به منظور تعیین کامل محدوده‌های تقسیمات کشوری و تهیه نقشه‌های مربوطه وزارت دادگستری و سازمانهای ذیربط مکلفاند کلیه سوابق و مشخصات مربوط به حدود ثبتی و عرفی هر یک از اجزاء و عناصر تقسیمات کشوری اعم از مزرعه، مکان، روستا، شهر که عرفاً آبادی نامیده می‌شده است تهیه و در مراحل اجرائی قانون که بر حسب نیاز منطقه‌بندی اعلام خواهد شد، در اختیار وزارت کشور قرار دهد.

ماده ۲۴- همزمان با تصویب این آیین‌نامه دولت اعتبار لازم را برای اجرای قانون تأمین و در اختیار وزارت کشور قرار می‌دهد.

ماده ۲۵- وزارت کشور پس از اجرای کامل قانون کلیه اطلاعات و مشخصات و نقشه‌های مربوط به محدوده‌های تقسیمات کشوری را با توجه به نیازهای موردی وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی تهیه و در اختیار آنان قرار خواهد داد.

ماده ۲۶- انتشار نقشه‌ها و جزوات رسمی حاوی اسامی - حدود - مرز - علائم اختصاری و کدگذاری مربوط به روستاها و شهرها و سایر واحدهای تقسیمات کشوری که از طرف کلیه سازمانها اعم از دولتی و خصوصی تهیه می‌شود موکول به تأیید وزارت کشور است.

ماده ۲۷- تعیین علائم اختصاصی و کدگذاری مربوط به عناصر و واحدهای تقسیمات کشوری با وزارت کشور است و کلیه وزارتخانه‌ها و سازمانها با در نظر گرفتن ماده ۱۴ قانون ملزم به رعایت آن می‌باشند.

ماده ۲۸- وزارت کشور موظف است برای ایجاد مرکز اطلاعاتی و آرشیو تقسیمات کشوری همزمان با اجرای قانون نسبت به جمع‌آوری اطلاعات و تهیه شناسنامه عناصر تقسیمات کشوری اقدام نماید.

تبصره ۱- وزارتخانه‌ها و سازمانها و نهادهای انقلاب اسلامی (نظامی و غیرنظامی) موظفند اطلاعات و آماری را که تاکنون در رابطه با تهیه شناسنامه نقاط برای هر یک از آبادیهای کشور اعم از روستا و شهر گردآوری نموده‌اند به منظور بهره‌گیری در جهت اجرای دقیق قانون تقسیمات کشوری از تاریخ تصویب این آیین‌نامه ظرف مدت ۲ ماه در اختیار وزارت کشور قرار دهند.

تبصره ۲- سازمانهای فوق‌الذکر موظفند فهرست مشخصات مربوط به طرحهای پنجساله آینده خود را که به تصویب رسیده و یا در حال اجراء می‌باشد (به نحوی که در تغییر شناسنامه نقاط مؤثر باشند) ظرف مدت تعیین شده به وزارت کشور تسلیم نمایند.

ماده ۲۹- نقاط دورافتاده و محروم موضوع ماده ۱۸ قانون که به طور کلی متأثر از اوضاع نامساعد اقلیمی - طبیعی - اقتصادی و محرومیت از تسهیلات زندگی است و موجب حالت کم تراکم جمعیتی هر منطقه می‌گردد بنابراین وزارت کشور مکلف است اجرای این قانون را به ترتیب از مناطق کم تراکم آغاز نماید.

ماده ۳۰- وزارت کشور ملزم به اجرای مفاد قانون از کوچکترین عناصر تقسیمات کشوری می‌باشد.

ماده ۳۱- وزارت کشور موظف است پس از پایان مراحل مقدماتی اجرای قانون و آیین‌نامه اجرائی آن کلیه تغییرات حاصله را همراه با نقشه

محدوده‌های تقسیمات کشوری جهت تصویب نهائی به هیأت وزیران تسلیم نماید.

ماده ۳۲- به منظور تسهیل در برنامه‌ریزی‌های اجرائی و سازمانی دولت وزارت کشور مکلف است پس از اجرای کامل قانون، درجه‌بندی واحدهای تقسیمات کشوری را با همکاری سازمانهای ذیربط بر اساس آخرین اطلاعات و آمار مربوط به اوضاع و احوال مناطق مختلف کشور تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجراء بگذارد.

ماده ۳۳- به منظور تأمین کمبود پرسنل فنی و غیر فنی مربوط به اجرای قانون وزارت کشور می‌تواند نیروی انسانی مورد نیاز خود را تأمین و پس از آموزش لازم به صورت قراردادی استخدام نماید.

ماده ۳۴- نظر به اهمیت و گستردگی عملیات و مراحل اجرائی قانون در سراسر کشور کلیه وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی و ارگانهای انقلاب اسلامی موظفند امکانات و تجهیزات مورد نیاز وزارت کشور را از لحاظ نیروی انسانی اداری و فنی و وسائط نقلیه موتوری و سایر وسایل و ابزار فنی و مهندسی و کارگاهی را با هماهنگی وزیر مربوطه در جهت اجرای مفاد قانون و این آیین‌نامه در اختیار وزارت کشور قرار دهند.

ماده ۳۵- هر گونه تغییر و تبدیل در عناصر واحدهای تقسیمات کشوری چنانچه در اثر عوارض طبیعی و اقتصادی و سیاسی و عوامل دیگر با افزایش جمعیت (سکونت دائمی) لزوم تجدید نظر در تغییر و تبدیل واحدهای تقسیمات کشوری را بنا به تشخیص وزارت کشور ایجاب نماید مرکز آمار موظف است نسبت به سرشماری نفوسی آن محدوده اقدام و رسماً اعلام نماید.

ماده ۳۶- وزارت کشور پس از اجرای قانون جدید تقسیمات کشوری موظف است جدول مربوط به نقاط جغرافیائی واقع در حد فاصل نوار مرز بین‌المللی که مشمول مزایا و مقررات خاص مرزی می‌گردند تهیه و به سازمانهای ذیربط ابلاغ نماید.

قانون استفساریه ماده ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط

تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵

مصوب ۱۳۶۹/۱۱/۳۰

موضوع استفسار

آیا تبدیل روستاهای واجد شرایط به شهر طبق درخواست وزارت کشور از هیأت دولت می‌باشد یا خیر این وظیفه بر اساس ماده ۱۳ تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوبه ۱۳۶۲/۴/۱۵ به عهده این وزارتخانه گذاشته شده است.

نظر مجلس

ماده واحده- تبدیل روستا به شهر طبق ماده ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

قانون استفساریه فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ سی‌ام بهمن ماه یک هزار و سیصد و شصت و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۹/۱۲/۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون تعیین منابع مالی اجرای قانون

تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری

مصوب ۱۳۶۶/۳/۲۶

ماده واحده- به منظور تأمین منابع مالی لازم برای اجرای قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری،

۱- بند (ب) تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ب- اجازه داده می‌شود از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون بودجه سال ۱۳۶۶ کل کشور و قوانین بودجه سالهای بعد تا معادل سی در صد درآمدی که در اجرای بند (الف) این تبصره وصول و به حساب درآمد عمومی منظور می‌شود، به عنوان اعتبار جاری قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری در اختیار وزارت کشور قرار گیرد و تا معادل ۶۵٪ درآمد وصولی موضوع بند (الف) مذکور از طریق فرمانداری‌ها یا بخشداریه‌ها و یا شهرداری‌های حوزه هر معدن به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی این تبصره تعیین می‌شود به عنوان اعتبار عمرانی بر اساس موافقتنامه‌هایی که با سازمان برنامه و بودجه استان مربوط مبادله خواهد شد، به مصرف عمران شهرها و روستاها برسد.

۲- بند (ک) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۶۶ کل کشور لغو می‌گردد.

۳- وزارت کشور مکلف است کلیه عوارض نفت و گاز و مواد نفتی را که در خارج از محدوده شهرها وصول می‌شود، موضوع ماده ۱۰۶ قانون شهرداری‌ها را برای اجرای قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری اختصاص دهد.

تبصره- پس از تأسیس هر واحد تقسیماتی هزینه‌های جاری مربوط به ادارات تشکیل شده همه ساله باید در بودجه استانداری‌های ذیربط در لایحه بودجه کل کشور منظور شود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه بیست و ششم خرداد ماه یک هزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۶/۴/۳ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

تصویبنامه راجع به فروش نقشه‌های

موضوعی تقسیمات کشوری

مصوب ۱۳۷۶/۵/۸

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۵/۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴/۴۲/۶۶۵۶ مورخ ۱۳۷۶/۶/۲۰ وزارت کشور و با توجه به تصویبنامه شماره ۷۹۵۸/ت۱۵۴ مورخ ۱۳۷۲/۵/۲۳ (موضوع تصویب نقشه ۱/۲۵۰/۰۰۰ محدوده‌های تقسیمات کشوری) و به استناد ماده (۷۰) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۷۳ - تصویب نمود.

۱- وزارت کشور مجاز است هرگونه انتشارات شامل نقشه‌های موضوعی تقسیمات کشوری، نشریات مربوط و خدمات آماری و انفورماتیکی خود را مطابق تعرفه زیر به فروش رسانده و وجوه حاصل را به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید :

- نقشه‌های با مقیاس ۱/۲۵۰۰۰۰ هر شیت ۵۰۰۰ ریال

- نقشه‌های با مقیاس ۱/۱۰۰۰۰۰۰ هر شیب ۵۰۰۰ ریال

- نشریات در قطع با جلد مقوا هر برگ ۱۲۰ ریال

- نشریات در قطع با جلد زرکوب هر برگ ۱۵۰ ریال

- دیسک‌های کامپیوتری هر قطعه /حلقه ۱۲۰/۰۰۰ ریال

معادل صد در صد (۱۰۰٪) وجوه واریز شده فوق از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می‌شود، در اختیار وزارت کشور قرار خواهد گرفت تا جهت هزینه‌های مربوط به ارایه انتشارات و خدمات مذکور به مصرف برساند.

۲- چنانچه نقشه‌های مورد نظر برای فروش با استفاده از نقشه‌های تهیه شده توسط سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح و سازمان نقشه برداری کشور تهیه شده باشد، وزارت کشور موظف است هماهنگی‌های لازم را با سازمان مربوط به عمل آورد.